

Biotalous turvaa tulevaisuuden

Esityksiä hallitusohjelmaan vaalikaudelle 2023–2027

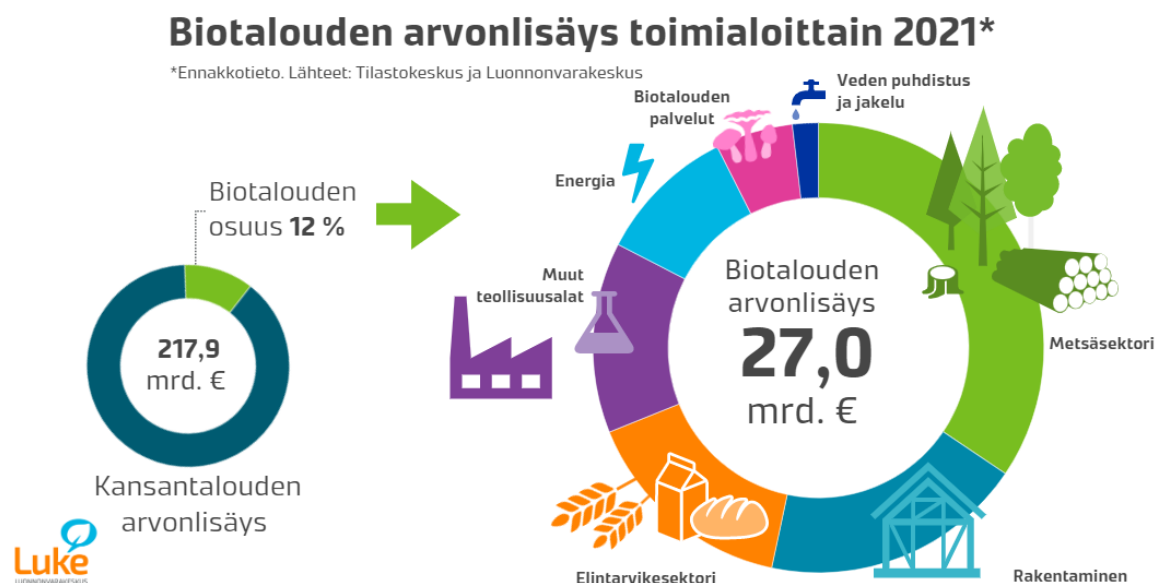
Biotalous on ratkaisu

Irtautuminen fossiilisten uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä on välttämätöntä. Globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen ja ruokaturvan, sekä kansallisen huoltovarmuuden ratkaisemisessa biotaloudella on merkittävä rooli.

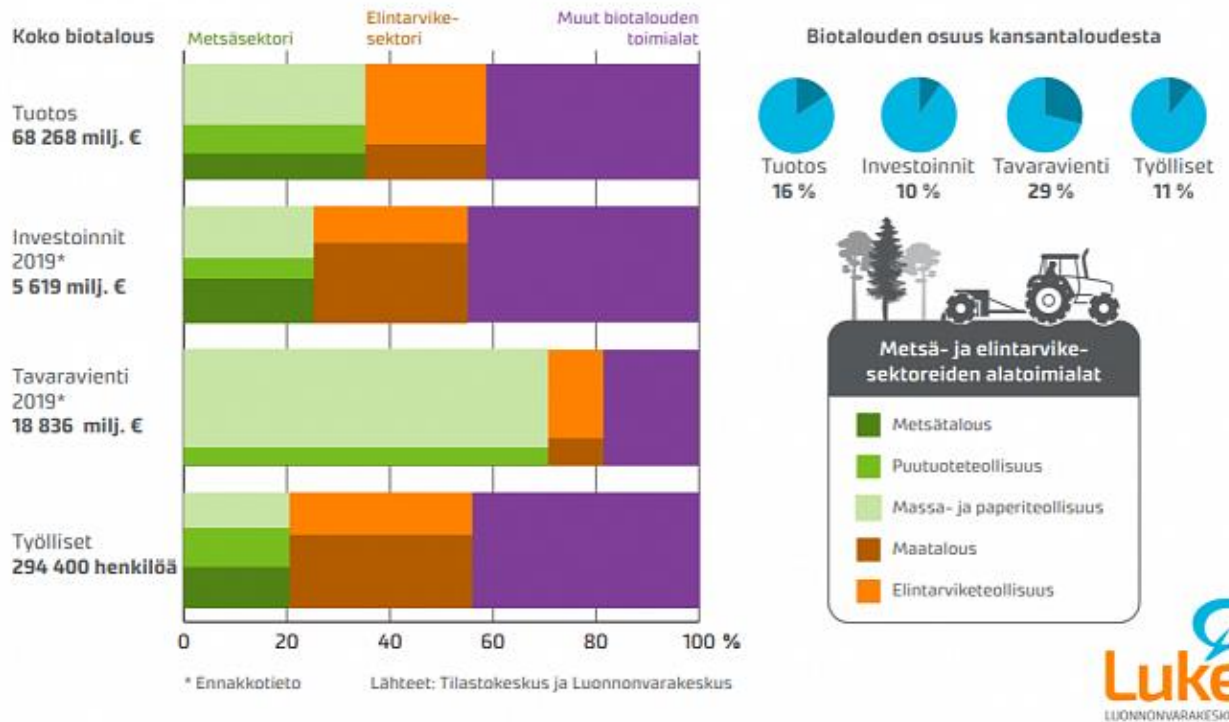
Suomi on biotalouselinkeinojen ja -alan korkeatasoisen osaamisen edelläkävijä. Suomalaisiin luonnonvaroihin eli metsiin, peltoihin, vesiin ja rakennettuun viherympäristöön sekä muuhun luontoon perustuvissa elinkeinoissa on potentiaali kestäväälle kehitykselle, uusien työpaikkojen synnylle ja vientitulojen kasvulle. Puusta voidaan tehdä kaikkea, mitä ennen on tehty uusiutumattomista luonnonvaroista. Kotimaisen ruoan turvaaminen on keskeinen osa huoltovarmuutta.

Vuonna 2021 biotalous muodosti 12 prosenttia maamme kansantalouden arvonlisäyksestä, 17 prosenttia tuotoksesta ja työllisti suoraan 11 prosenttia eli 303 000 työllistä. Välillisesti ala työllistää yli puoli miljoonaa henkilöä. Suomen biotalous perustuu vahvasti metsäsektoriin, jonka osuus oli 35 prosenttia koko biotalouden tuotoksesta ja arvonlisäyksestä. Biotalous merkitys maamme taloudelle on merkittävä ja edelleen kasvava.

Suomen biotalousstrategian tavoitteena on kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä ja edesauttaa kilpailukykyisten ja innovatiivisten biotalouden ratkaisujen luominen maailmanlaajuisiin ongelmiin. Bio- ja kiertotalouden investoinneilla luodaan vihreää kasvua ja uusia työpaikkoja. Tavoitteet toteutuvat määrätietoisella ja pitkäjänteisellä panostuksella luonnonvarasektoriin ja sen toimintaympäristöön.

Metsä- ja elintarvikesektori Suomen biotaloudessa 2020*

Luonnonvara-alojen korkeakoulutettujen ammattilaisten liitot Agronomiliitto, Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu, Agrologien Liitto ja METO – Metsäalan Asiantuntijat esittävät Suomen tulevan hallituksen ohjelmaan seuraavia toimenpiteitä ja tavoitteita.

Keskeiset esitykset

- **Hallitus varmistaa Suomen huoltovarmuuden säilymisen ja kehittymisen uudessa maailmanpoliittisessa tilanteessa** muun muassa riittävän ja tasapainoisen ravitsemuksen ja energiahuollon (uusiutuva energia, tuuli- ja aurinkoenergia sekä biomassat) kannalta.
- **Hallitus nostaa tutkimus, kehitys- ja innovaatio-rahituksen määrän vähintään neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.** T&K-rahoituslailla sekä T&K-rahituksen suunnitelmalla hallitus luo yrityksille ennakoitavan toimintaympäristön.
- **Hallitus kasvattaa nykymetsien hiilinielujuja kestävästi toteutettujen hakkuiden ja metsien hoidon avulla.** Hyvä metsänhoito oikein ajoitettuine hakkuineen torjuu ilmastomuutoksen nostamaa metsätuhojen vaaraa.

Yksityiskohtaiset esitykset

Hallitus toteuttaa kilpailukykyä, osaamista ja uusia innovaatioita edistäviä biotalouden koulutus- ja tutkimusratkaisuja:

- **Hallitus nostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen vähintään neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.** Julkisen rahoituksen osuus TKI-rahoituksesta on vähintään kolmasosa.
- **Hallitus luo T&K-rahoituslailla sekä T&K-rahoituksen suunnitelmalla yrityksille ennakoitavan toimintaympäristön.**
- **Hallitus perustaa Suomeen investointiohjelman, joka tukee teollisuuden uudistumista ja josta rahoitetaan kilpailukykyä parantavia ja vähähiilisyttä edistäviä investointihankkeita.**
- **Hallitus panostaa erityisesti uusien biopohjaisten tuotteiden kehittämiseen, joilla korvataan uusiutumattomista luonnonvaroista valmistettuja tuotteita.**
- **Hallitus nostaa yliopistojen luonnonvara-alojen tutkimuksen rahoitusta, tarvittaessa tähän tutkimukseen erikseen ohjatulla rahoituksella.**
- **Hallitus nostaa valtion sektoritutkimuslaitosten rahoitusta tuntuvasti, jotta muun muassa pitkiin aikasarjoihin perustuvan tutkimuksen jatkuvuus voitaisiin turvata.**
- **Hallitus vahvistaa biotaloussektoria tukevaa tutkimusrahoitusta.** Metsäntutkimuksen tehostamiseksi hallitus luo alalle Maatilatalouden kehittämisrahasto MAKERA:n kaltaisen selkeän kotimaisen rahoitusinstrumentin.
- **Hallitus edistää ja tukee eri kokoisten yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen huippuasiantuntijoiden yhteistyölle rakentuvien ekosysteemien syntyä.**
- **Hallitus varmistaa biotalouden vahvan, kattavan ja toimintakykyisen koulutus- ja tutkimusverkoston** kehittymisen sellaiseksi, että biotalouden edellyttämä osaaminen turvataan, ja että Suomelle syntyy erityistä osaamiskilpailuetua.
- **Hallitus turvaa luonnonvara-alan koulutuksen riittävän rahoituksen ja luo koulutuksella – mukaan lukien täydennyskoulutus – potentiaalia vastata biotalousalojen uusiin työmahdollisuuksiin sekä elinkeinoelämän käytännön tarpeisiin.**
- **Hallitus perustaa Suomeen yhteistahon tutkimuksen, teknologioiden ja keksintöjen kaupallistamisen ja teknologian siirron edistämiseksi.**
- **Hallitus vahvistaa osaamista EU-rahoituksen hakemiseksi tutkimusorganisaatioissa ja niiden yhteenliittymissä.**
- **Hallitus varmistaa, että Suomen vihreä siirtymä on riittävästi resursoitu tutkimuksessa.**
- **Hallitus edistää ennakkoluulottomasti uusimman tekniikan käyttöönottoa koko ruokaketjussa, myös taloudellisilla kannustimilla.** Kilpailukykyä edistäviä ratkaisuja etsitään tutkimuksen, tuotekehityksen ja kokeilukulttuurin keinoin hyödyntäen mm. paikkatietoa, robotiikkaa, keinoälyä ja markkinatietoa.

Metsänkasvun lisääminen mahdollistaa metsien monipuolisen käytön, fossiilisten raaka-aineiden korvaamisen uusiutuvalla puuraaka-aineella sekä metsien hiilinielun kasvamisen, jolla pystymme hillitsemään ilmastonmuutosta.

Luontokato on ilmastonmuutoksen ohella merkittävä globaali ongelma. Suomessa uhatuimpia biotooppeja ovat kulttuuribiotoopit, kuten karjatalouden seurauksena syntyneet niityt ja hakamaat. Koska metsät kattavat 75 prosenttia Suomen pinta-alasta, löytyy uhanalaisia lajeja lukumääräisesti, joskaan ei suhteellisesti, eniten juuri metsistä. Siksi metsien luonnonhoito on avainasemassa luontokadon ehkäisemisessä.

Hallitus varmistaa aktiivisella metsäpolitiikalla monimuotoisten metsiemme kestävän hyödyntämisen ja kasvattaa metsien hiilinielua:

- **Hallitus ottaa tavoitteekseen Suomen metsien vuotuisen kokonaiskasvun nostamisen** kaikki kestävyuden elementit muistaen nykyisestä 103,5 miljoonasta kuutiometristä. Tämä edellyttää myös nuorten metsien tehokasta hoitoa siten, ettei hoito- ja harvennusrästejä synny. **Hyvä metsänhoito** oikein ajoitettuine hakkuineen **kasvattaa nykymetsien hiilinielua** ja torjuu ilmastonmuutoksen nostamaa metsätuhojen vaaraa.
- **Hallitus määrittelee laadukkaan ympäristönsuojelun ja luonnonvarojen hoidon vähimmäistason koko maahan** ja varmistaa ympäristönsuojelun ja -hoidon asiantuntijoiden toimintaedellytykset sekä ympäristönsuojelun riittävän valtakunnallisen resursoinnin.
- **Hallitus varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilymisen edistämällä ja monipuolistamalla vapaaehtoisuuteen perustuvia luonnonhoito- ja suojelutoimenpiteitä sekä turvaamalla niiden rahoituksen**, kuten Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSON ja sitä tukevat kehittämishankkeet.
- **Hallitus varaa riittävän rahoituksen Suomen metsäkeskuksen neuvontatyölle ja muille vastaaville metsien hoidon ja biodiversiteetin kannalta tärkeille toiminnoille**, esimerkkinä Tapion vetämä Monimetsä-hanke 2019–2022. Talousmetsien luonnonhoito on avainasemassa turvatessamme metsiemme biodiversiteettiä ja sitä tulee edistää metsänomistajien keskuudessa.
- **Hallitus ottaa uuden metsätalouden kannustinjärjestelmän (METKA) pääkohdiksi infrastruktuurikohteet ja pitkäjänteiset investoinnit**, kuten metsäteiden perusparannus, suometsien vesitalousinfra sekä taimikoiden hoito. Metsätalouden kannustinjärjestelmän rahoitus turvataan.
- **Hallitus varmistaa metsäbiotalouden tarvitseman puuraaka-aineen saannin markkinoille varaamalla metsätalouden edistämiseen ja neuvontaan riittävät varat**. Suomen metsäkeskus on metsäalan keskeinen yhteinen toimija. Sen tehtävät ja resurssit turvataan välillisen valtionhallinnon toimijana ja alueellisena toimijana.
- **Hallitus varmistaa, että metsäbiotalouden toimintaympäristöön vaikuttava lainsäädäntö tukee metsä- ja maatalouden elinkeinotoimintaa**. Toimintaympäristöön vaikuttavaa lainsäädäntöä, kuten kaavoituslainsäädäntöä, tarkistetaan tavoitteena myönteiset vaikutukset metsäbiotalouteen. Myös muutoksenhakutuomioistuinten prosesseja tulee edelleen kehittää joustavammiksi ja nopeammiksi.
- **Hallitus edistää määrätietoisesti puun käyttöä materiaalina ja puurakentamista** sekä julkisessa että yksityisessä rakentamisessa koko maassa. Puurakentaminen sitoo hiiltä pitkäaikaisesti.

- **Hallitus lisää biodiversiteettiä suojelualueilla aktiivisilla luonnonhoitotoimenpiteillä.**
- **Metsäosaaminen on Suomen vahvuus kansainvälisesti. Ilmastonmuutoksen vaikutusten torjumiseksi ja kehitysmaiden ihmisten elinolosuhteiden parantamiseksi maamme kehitysyhteistyövarojen käytön yhdeksi pääkohteeksi otetaan metsitysprojektit, peltometsätalous (agroforestry), metsäpalontorjunta ja metsävarojen kestävä käytön koulutusprojektit kehitysmaissa.**

Hallitus turvaa huoltovarmuuden eli energian riittävyyden sekä väestön ravinnon saatavuuden, laadun ja turvallisuuden:

- **Hallitus varmistaa Suomen huoltovarmuuden säilymisen ja kehittymisen uudessa maailmanpoliittisessa tilanteessa** mm. riittävän ja tasapainoisen ravitsemuksen sekä energiahuollon (uusiutuva energia, tuuli- ja aurinkoenergia sekä biomassat) kannalta. Ravitsemustavoitteeseen päästään riittävällä ja monipuolisella maataloustuotannolla, varmuusvarastoinnilla sekä tuotantopanosten resurssitehokkaalla käytöllä.
- **Hallitus turvaa riittävän kotimaisen energian saannin** mukaan lukien helposti varastoitava turve. Turpeella on merkitystä myös esimerkiksi puutarhataloudessa kasvualustana ja siitä voidaan tehdä uusia korkean jalostusasteen tuotteita.
- **Hallitus edistää ruoan kauppataasevajeen kehittymistä tasapainoiseen suuntaan** erityisesti korkean jalostusasteen viennillä. Ruoka 2030 -selonteon tavoitteena on nykyinen 1,6 miljardin euron viennin arvon kaksinkertaistaminen hallituskauden aikana.
- **Hallitus edesauttaa suomalaisten yritysten kaupallista osaamista ja resursseja sekä turvaa riittävät resurssit elintarvikeviennin lisäämiseksi.** Kansainvälisiä markkinointi-investointeja tulee vahvistaa. Ruoka-alan kasvu edellyttää tukea myös pienten ja keskisuurten yritysten vientiin. Elintarvikeviennin arvoa on kasvatettava vastaamaan elintarviketuonnin arvoa edesauttamalla viranomaisyhteistyötä.
- **Hallitus jatkaa sitoutumistaan Ruoka 2030 -selonteon toimenpiteiden toteuttamiseen** ja kehittää niitä edelleen.
- **Hallitus jatkaa Yhteinen ruokapöytä -foorumien toimintaa tulevilla vaalikaudella.** Sen tehtävänä on lisätä vuoropuhelua ruoka-alan toimijoiden kesken yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi ja käytännön toimenpiteiden koordinoimiseksi.
- **Hallitus edistää ruoka-alaa koskevan kansallisen lainsäädännön kehittämistä EU-lainsäädännön sallimissa rajoissa joustavampaan ja alan kilpailukykyä vahvistavaan suuntaan.** Laatu säilytetään suomalaisen ruoan arvon vahvistajana. Kaupan rakenteen monipuolistumista edistetään.
- **Hallitus edistää suomalaisten ruokakasvatusta** sisällyttämällä ruoka- ja ravitsemusnäkökulmaa sekä kestävä kehityksen ajattelua eri kouluasteiden opetukseen.
- **Hallitus palauttaa ruoka-alaa palvelevien neuvontajärjestöjen valtiorahoituksen vuoden 2011 tasolle** (10 miljoonaa euroa). Tuoreimpien tutkimustietojen ja osaamisen jalkauttamisella varmistetaan alan kilpailukykyyn parantuminen ja kannattavuusongelmasta selviäminen nopeammin.
- **Hallitus varmistaa, että Suomen maatalouden sekä koko ruokajärjestelmän tutkimus- ja koulutusresurssit ovat riittävät.**

- **Hallitus edistää yliopistokoulutettujen ravitsemusasiantuntijoiden toimijaresurssien lisäämistä** ravitsemusterveyden edistämistyöhön sekä ravitsemushoitoon ja -ohjaukseen sosiaali- ja terveyspalveluissa, erityisesti hyvinvointialueilla, kunnallisella sektorilla sekä ruokapalveluissa.

Hallitus kehittää infrastruktuuria edistämään biotalouden ja luonnonvara-alojen elinkeinoja sekä samalla koko Suomea:

- **Hallitus lisää määrärahoja perusväylien, alempien tieverkkojen ja siltojen sekä yksityisteiden investointeihin**, jotta biotalouden raaka-aineiden ja tuotteiden kuljetukset mahdollistuvat. **Myös kasvava matkailuelinkeino tarvitsee riittävän laadukkaan ja kattavan infrastruktuurin.**
- **Hallitus toteuttaa liikennehankkeita vuosien 2021–2032 valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) mukaisesti.** Perusväylänpidon rahoitusta lisätään vuosittain 1,4 miljardia euroa vuodesta 2025 alkaen (+ indeksikorotus) ja väyläverkon korjausvelkaa vähennetään 2,8 mrd eurosta 2,2 mrd euroon. Korjausvelkaa vähennettäessä otetaan pääväyläverkon ohella huomioon elinkeinoelämän, kuten maa- ja metsätalouden, ja työssäkäynnin tarpeet alemmalla tieverkolla.
- **Hallitus korottaa yksityisteiden investointien tuen korotetulle tasolle ja lisäksi panostaa myös sellaisiin yksityisteihin, joiden varrella ei ole asutusta, mutta tie on välttämätön** esimerkiksi puutavaran, maatalouden ja muun biotalouden kuljetuksiin.
- **Hallitus valmistelee lainsäädäntömuutoksia ja verotuksellisia hankkeita, jotka edistävät tehokkaita tilusratkaisuja ja nopeuttavat kuolinpesien purkamista.**
- **Hallitus ajaa yrittämisen edellytysten parantamiseksi arvonlisäveron alarajan nostamista 20 000 euroon ja osittaisen arvonlisäveron huojennuksen alarajan nostamista 40 000 euroon.**
- **Hallitus mahdollistaa koko maahan toimivat ja nopeat tietoliikenneyhteydet**, jotka turvaavat osaamisen, tietoturvan ja viestinnän toimintavarmuuden häiriöttömästi ja mahdollistavat siten muun muassa laajat etätyömahdollisuudet koko maassa.
- **Hallitus kehittää infrastruktuuria koskevan lainsäädännön ja hankkeiden vaikutusten arvioinnin laatua.** Ympäristövaikutusten arviointiin lisätään muut kestävän kehityksen elementit eli taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi.
- **Hallitus edistää paikkariippumattoman työn ja palveluiden kehittämistä erityisesti valtion hallinnossa.**
- **Hallitus turvaa Suomen riistakeskuksen tehtävät** laajaan vapaaehtoistoimintaan pohjautuvana kestävän riistatalouden toimijana.

Hallitus edistää biotalouden toimintaedellytyksiä eurooppalaisessa päätöksenteossa

- **Hallitus vaikuttaa Euroopan unionissa siihen, että metsänhoito, metsien käyttö ja metsäpolitiikka säilyy edelleen kansallisessa päätöksenteossa.**
- **Hallitus tehostaa Euroopan unionin päätöksentekoon vaikuttamista bio- ja kiertotalouden sekä metsä- ja maatalouden alueilla.** Toimenpiteillä vahvistetaan Suomen roolia biotalouden kärkimaana, tiedonjakajana, asiantuntijana ja päätöksentekijänä EU-tason luonnonvara-alan sekä muun biotalouden kysymyksissä.
- Metsäntutkimus tarvitsee muun luonnonvara-alan tavoin Eurooppa-tasoisin rahoitusinstrumentin. **Hallitus panostaa EU-vaikuttamisessa metsäntutkimuksen Eurooppa-tasoisin rahoitusinstrumentin luomiseen.**
- **Hallitus hyödyntää tulevalla CAP-ohjelmakaudella kansallisen liikkumavaran säädösvalmistelussa ja toimeenpanossa.**
- **Hallitus edistää maataloustuottajien aseman parantamista EU:n tuottajaorganisaatioille suoman hintoihin ja määriin kohdistuvan neuvotteluoikeuden vahvistamiseksi.**

Liitteet

Biotalousstrategioiden liittyviä strategioita, joiden toimeenpano, rahoitus ja tarvittaessa uusiminen tulee varmistaa hallituskauden aikana, ovat:

- [Suomen biotalousstrategia](#)
- [Kansallinen metsästrategia 2025](#) + alueelliset metsäohjelmat (AMO)
- [Kansallinen metsästrategia 2035](#)
- [Metsäpoliittinen selonteko 2050](#)
- [METSO:n \(Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014–2025\)](#) jatko
- [Uusi metsätalouden kannustejärjestelmä METKA](#)
- [Ruoka2030, hallituksen selonteko ruokapolitiikasta](#)
- [Ruokapoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma](#)
- [Kierrolla kärkeen – Suomen tiekartta kiertotalouteen 2016-2025 + Kiertotalouden toimenpideohjelma](#)
- [Puurakentamisen toimenpideohjelma](#)
- [MISU - Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma](#)
- [HIISI - Hiilineutraali Suomi 2035](#)

<https://www.luke.fi/fi/tilastot/indikaattorit/biotalouslukuina>